

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/170/2007

OPTYMISTYCZNE NASTROJE SPOŁECZNE PO WYBORACH PARLAMENTARNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

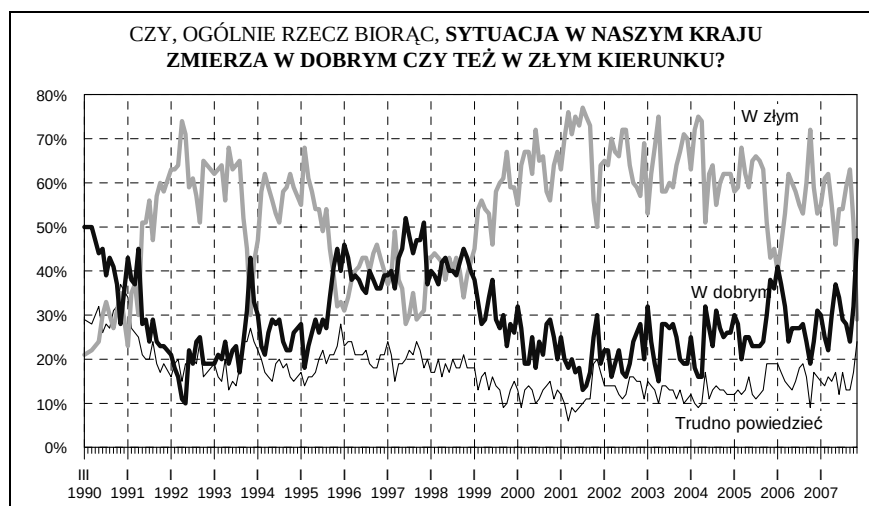
WARSZAWA, LISTOPAD 2007

PRZEDRUK I ROZPOWSZECZNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

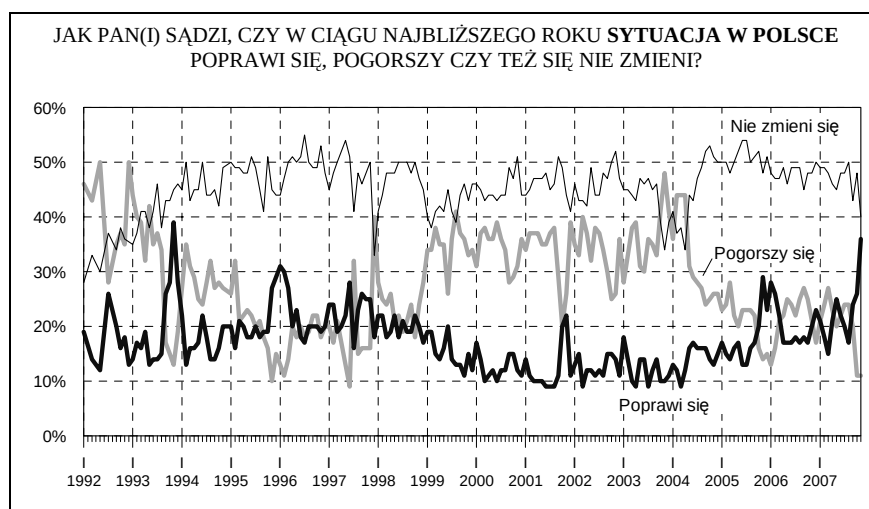

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

- Pozytywne oceny sytuacji w kraju przeważają nad negatywnymi w stopniu niespotykanym od dziesięciu lat.

- Bardzo optymistyczne są przewidywania dotyczące dalszego rozwoju zarówno sytuacji ogólnej, politycznej, jak i gospodarczej. Coraz więcej osób spodziewa się także poprawy poziomu życia swojej rodziny w ciągu najbliższego roku. Ostatnio tak duże nadzieje na poprawę sytuacji w Polsce notowaliśmy w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych.

Pominięto „trudno powiedzieć”

Wybory prezydenckie lub parlamentarne zazwyczaj przynoszą poprawę nastrojów społecznych i wzrost nadziei na lepszą przyszłość. Tak było również po ogłoszeniu wyników ostatnich, październikowych wyborów do Sejmu i Senatu, ale trzeba podkreślić, że obecnie oceny rozwoju sytuacji w kraju są najlepsze od dziesięciu lat, a optymizm społeczny jest porównywalny jedynie z początkiem okresu transformacji ustrojowej.

OCENY

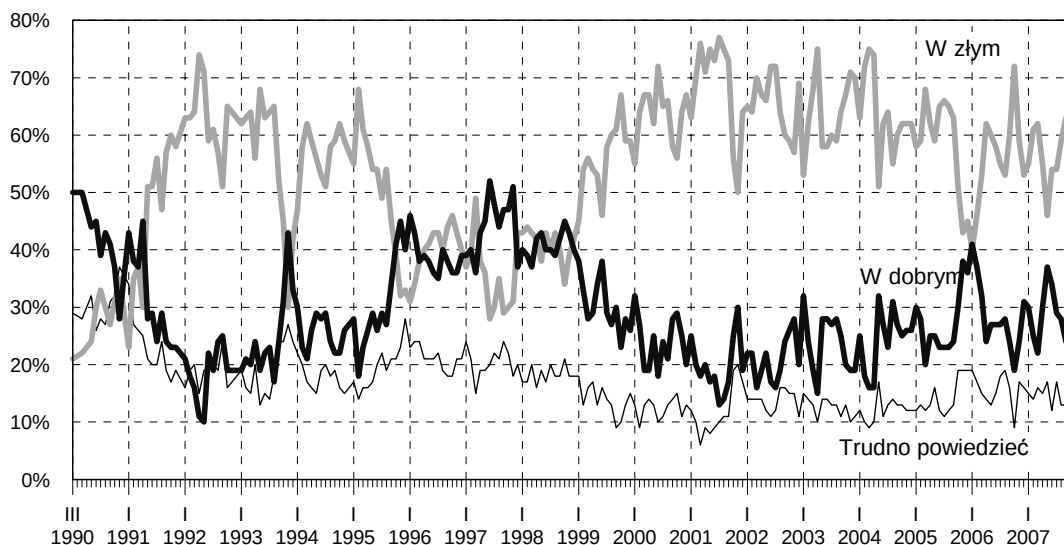
W listopadzie¹ znacznie poprawiły się opinie o **rozwój sytuacji w kraju**. Obecnie – po raz pierwszy od końca lat dziewięćdziesiątych – oceny pozytywne wyraźnie przeważają nad negatywnymi. Prawie połowa badanych (47%, wzrost o 15 punktów) uważa, że sprawy w Polsce zmierzają w dobrym kierunku, a mniej niż jedna trzecia (29%, spadek o 22 punkty) jest przeciwnego zdania. Przybyło osób niepotrafiących ocenić tej sytuacji (z 17% do 24%).

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2006		2007										
	w procentach												
W dobrym	24	31	30	25	22	30	37	34	29	28	24	32	47
W złym	59	53	55	61	62	55	46	54	54	59	63	51	29
Trudno powiedzieć	17	16	15	14	16	15	17	12	17	13	13	17	24

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (210) zrealizowano w dniach 10–15 listopada 2007 roku na liczącej 863 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY, OGÓLNIE RZECZ BIORĄC, SYTUACJA W NASZYM KRAJU ZMIERZA W DOBRYM CZY TEŻ W ZŁYM KIERUNKU?

Im respondenci są młodszy i lepiej wykształceni, a także im wyższe mają dochody *per capita* i lepiej oceniają warunki materialne swoich gospodarstw domowych, tym częściej wyrażają pozytywne opinie o kierunku rozwoju sytuacji w kraju. Badani, którzy uważają, że sprawy w Polsce zmierzają w dobrą stronę, przeważają niemal we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Wyjątek stanowią rolnicy, renciści, bezrobotni, respondenci negatywnie oceniający swoją sytuację bytową, a także osoby najbardziej zaangażowane w życie religijne, wśród których więcej jest oceniających sytuację w kraju negatywnie niż pozytywnie (zob. tabele aneksowe).

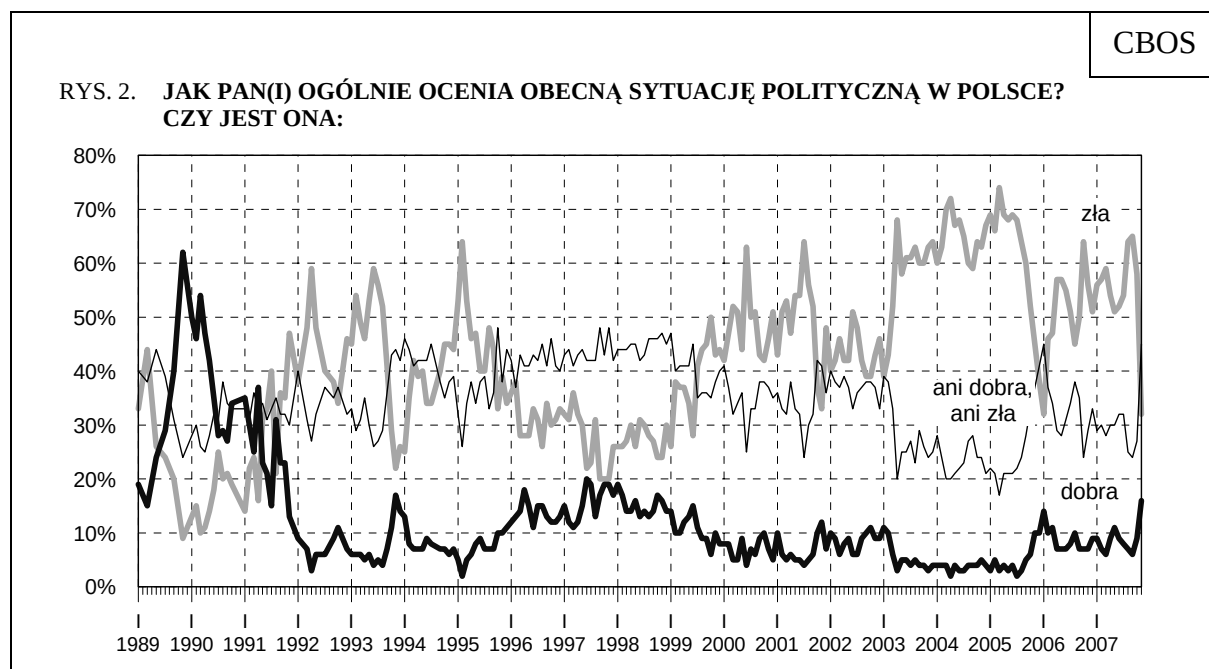
W objętych analizą potencjalnych elektoratach zwolennicy PO, a także PSL i LiD w większości dobrze oceniają rozwój sytuacji w Polsce, choć wśród tych ostatnich stosunkowo wielu jest też będących przeciwnego zdania. Wśród wyborców PiS również przeważają pozytywne opinie w tym względzie, jednak oceny negatywne są niewiele rzadsze.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	66	17	17
PSL	59	18	23
Lewica i Demokraci	58	34	8
PiS	44	36	20
Niezdecydowani, na kogo głosować	34	26	40
Niezdecydowani, czy głosować	32	38	30
Niezamierzający głosować	26	39	35

* Wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych. Pominęto elektoraty nielicznie reprezentowane w badanej próbie

Znacząco polepszyły się również oceny **sytuacji politycznej**. Jako dobrą określa ją co szósta osoba (16%, wzrost o 7 punktów). Co prawda nadal dwa razy więcej respondentów (32%) ocenia ją negatywnie, ale odsetek takich wskazań zmniejszył się w ciągu ostatniego miesiąca o 26 punktów. Największa grupa badanych (45%, wzrost o 18 punktów) uważa, iż obecna sytuacja polityczna jest przeciętna.

Pominęto „trudno powiedzieć”

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2006		2007										
	w procentach												
- dobra	7	9	8	7	6	9	11	9	8	7	6	9	16
- ani dobra, ani zła	29	33	29	30	28	30	30	32	32	25	24	27	45
- zła	56	51	56	57	59	54	51	52	54	64	65	58	32
Trudno powiedzieć	7	7	7	6	7	7	8	7	6	4	5	6	7

Mimo znacznej poprawy ocen, w większości analizowanych grup społecznych negatywne opinie o sytuacji politycznej w kraju nadal przeważają nad pozytywnymi. Wyjątek stanowią badani z wyższym wykształceniem, należący do kadry kierowniczej i inteligencji bądź wykonujący inne prace umysłowe na niższym szczeblu, wśród których częstsze są dobre oceny sytuacji politycznej. Krytyczne opinie są szczególnie nasilone wśród rencistów, pracowników fizyczno-umysłowych i prowadzących działalność gospodarczą. Dezaprobatę nieco częściej wyrażają kobiety niż mężczyźni (zob. tabele aneksowe).

Oceny **sytuacji gospodarczej** w kraju w zasadzie pozostały na niezmiennym, dość wysokim poziomie. Jedna trzecia badanych (33%) pozytywnie ocenia stan gospodarki, dwie piąte (41%, wzrost o trzy punkty) określa jej kondycję jako przeciętną, a ponad jedna piąta (22%) wystawia oceny negatywne.

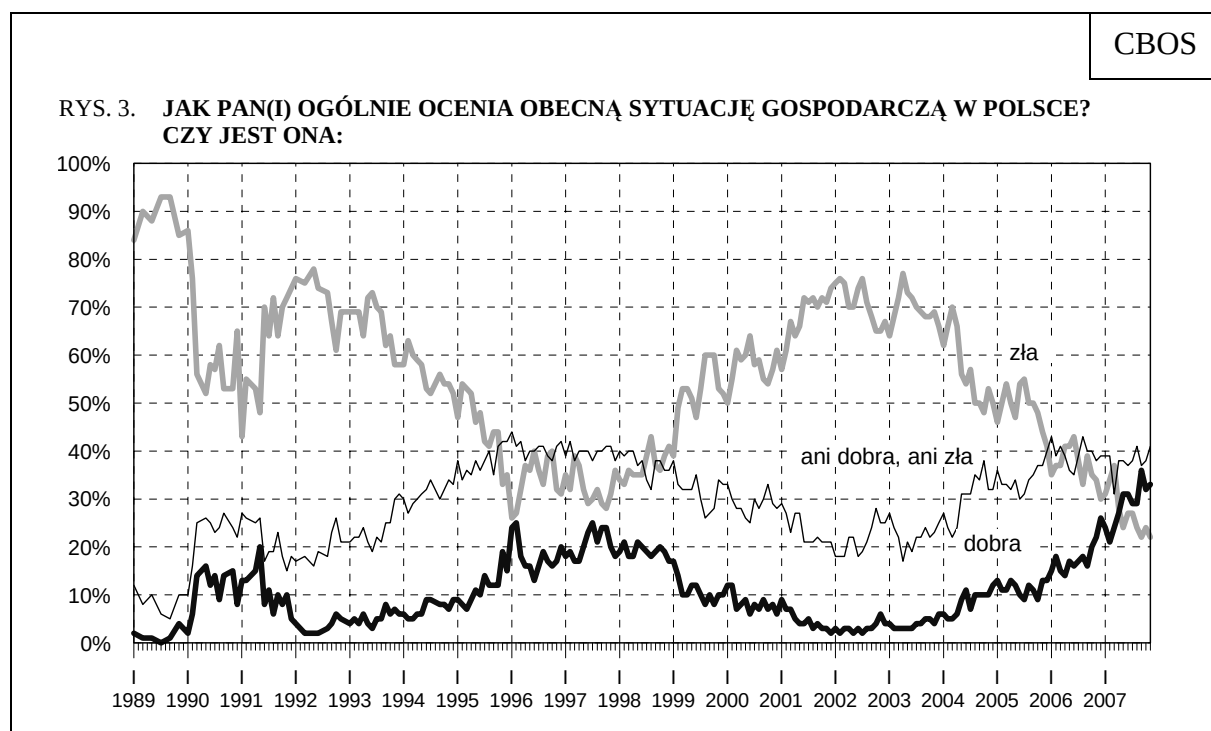

Tabela 4

Wskazania respondentów według terminów badań														
Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	
	2006		2007											
	w procentach													
- dobra	22	26	24	21	24	27	31	31	29	29	36	32	33	
- ani dobra, ani zła	38	39	39	39	31	38	38	37	38	41	37	38	41	
- zła	34	30	31	34	37	28	24	27	27	24	22	24	22	
Trudno powiedzieć	7	5	7	6	8	7	7	5	6	5	5	6	4	

Opinie na ten temat zależą przede wszystkim od położenia społecznego ankietowanych. Im wyższa pozycja ekonomiczna (wyższe dochody i lepsze warunki materialne gospodarstwa domowego) oraz społeczna (wyższe wykształcenie i pozycja zawodowa), tym na ogół częstsze zadowolenie z sytuacji gospodarczej w kraju. Do najbardziej zadowolonych należą też mieszkańcy wielkich, ponadpółmilionowych miast, a im mniejsza miejscowość, tym mniej zadowolonych. Pozytywnym opiniom wyraźnie sprzyjają również prawicowe poglądy polityczne. Ponadto dobre oceny znacznie częstsze są wśród mężczyzn niż kobiet. Krytyczne opinie przeważają wśród osób osiągających niskie dochody (poniżej 300 zł *per capita*), źle oceniających swoją sytuację materialną, mających wykształcenie podstawowe, a także wśród mieszkańców wsi, rencistów, bezrobotnych i robotników niewykwalifikowanych.

Nie zmieniły się w znaczący sposób opinie pracowników o **sytuacji w ich zakładach pracy**. Ponad połowa zatrudnionych (55%) pozytywnie ocenia kondycję swojego miejsca pracy, prawie jedna trzecia (31%, wzrost o 3 punkty) uznaje ją za przeciętną, a mniej więcej jedna ósma (13%) wyraża niezadowolenie.

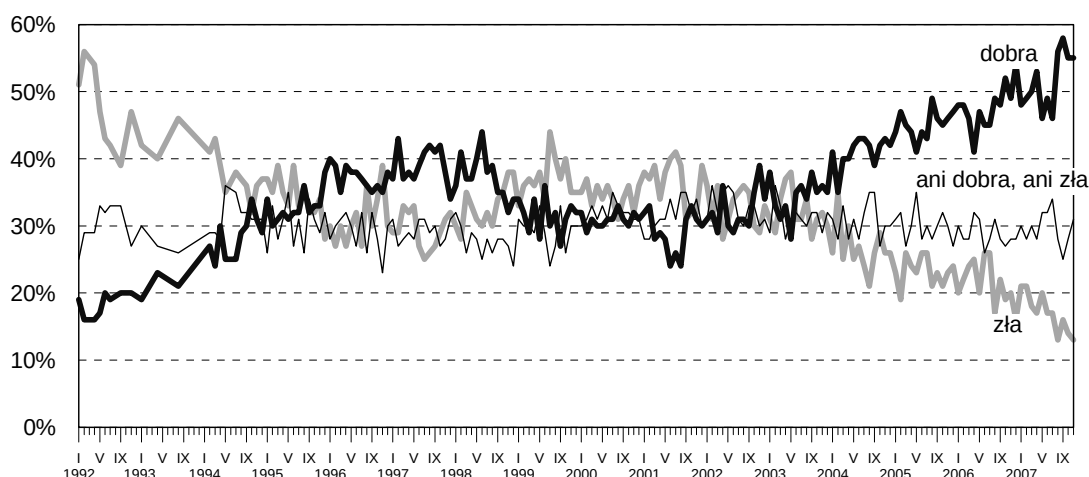
Opinie w tej sprawie zależą przede wszystkim od warunków materialnych gospodarstw domowych pracowników – im są gorsze, tym częstsze negatywne oceny kondycji zakładów pracy. Pozytywnych ocen ubywa też wraz z wiekiem badanych. Niezmiennie najbardziej krytycznie o sytuacji swoich gospodarstw wypowiadają się rolnicy. Kobiety oceniają kondycję swoich miejsc pracy znacznie mniej pozytywnie niż mężczyźni. Dobrych opinii jest zaś więcej wśród ankietowanych najmłodszych, najlepiej wykształconych i sytuowanych oraz mających wysoką pozycję zawodową.

Tabela 5

Tablica 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2006		2007										
	w procentach												
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)													
N=	456	463	420	424	424	409	430	405	479	412	396	715	436
- dobra	49	54	48	49	50	53	46	49	46	56	58	55	55
- ani dobra, ani zła	28	28	30	28	30	28	32	32	34	28	25	28	31
- zła	20	16	21	21	18	17	20	17	17	13	16	14	13
Trudno powiedzieć	3	2	2	2	2	2	2	2	3	3	1	2	1
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych													
- dobra	49	57	54	54	58	52	47	46	50	51	58	63	55
- ani dobra, ani zła	31	24	27	25	31	28	32	34	30	31	22	23	27
- zła	17	16	18	19	11	16	19	20	17	15	19	12	17
Trudno powiedzieć	3	3	1	2	1	3	2	0	3	4	1	2	0
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej													
- dobra	57	59	47	52	49	66	54	61	55	70	61	63	66
- ani dobra, ani zła	25	26	30	26	29	23	30	26	30	18	22	24	28
- zła	14	11	17	18	21	10	17	11	13	9	16	11	4
Trudno powiedzieć	5	4	6	3	1	0	0	2	3	4	1	2	2
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem													
- dobra	55	65	54	54	59	58	57	53	51	64	66	57	61
- ani dobra, ani zła	25	25	27	30	26	25	25	32	36	25	24	28	32
- zła	18	10	18	14	11	13	15	12	12	8	10	13	6
Trudno powiedzieć	2	0	0	2	3	3	3	3	2	3	0	2	1
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych													
- dobra	20	20	7	12	11	21	13	26	11	16	18	13	19
- ani dobra, ani zła	36	36	52	41	46	42	43	38	41	44	43	48	39
- zła	44	43	38	47	43	35	44	36	43	41	36	36	40
Trudno powiedzieć	0	0	2	0	0	1	0	0	4	0	3	4	2

RYS. 4. JAK PAN(I) OGÓLNIIE OCENIA OBECNĄ SYTUACJĘ W PANA(I) ZAKŁADZIE PRACY?
CZY JEST ONA:

Pominięto „trudno powiedzieć”

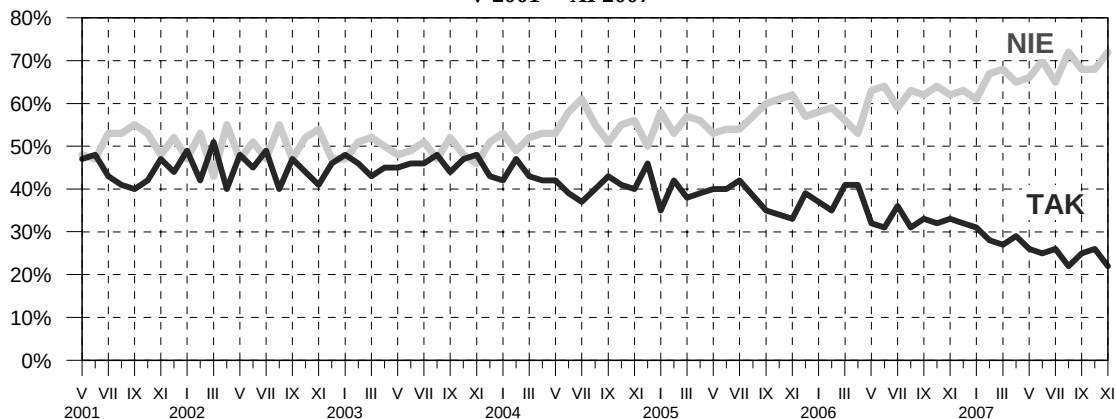
W listopadzie minimalnie zwiększyło się **poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia**, choć w ostatnim półroczu wskaźnik ten ulega tylko nieznacznym wahaniom i w zasadzie utrzymuje się na stałym poziomie. Zdecydowana większość mających pracę (72%, wzrost o 4 punkty) nie obawia się jej utraty, a lęk przed bezrobociem odczuwa co piąty pracujący (22%, spadek o 4 punkty).

Tabela 6

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (np. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																	
	III '07 (N=424)		IV '07 (N=412)		V '07 (N=429)		VI '07 (N=402)		VII '07 (N=475)		VIII '07 (N=410)		IX '07 (N=396)		X '07 (N=713)		XI '07 (N=429)	
	w procentach																	
Bardzo poważnie się z tym liczę	5	27	7	29	6	26	6	25	5	26	5	22	6	25	6	26	3	22
Raczej tak	22		22		20		19		21		17		19		20		19	
Raczej nie	37	68	29	65	36	66	37	70	34	65	36	72	31	68	31	68	34	72
Nie, to mało prawdopodobne	31		36		30		33		31		36		37		38			
Trudno powiedzieć	5	5	6	6	8	8	5	5	9	9	6	6	7	7	6	6	6	6

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

RYS. 5. CZY LICZY SIĘ PAN(I) Z MOŻLIWOŚCIĄ UTRATY OBECNEJ PRACY (NP. ZWOLNIENIA, BANKRUCTWA, UPADKU, LIKWIDACJI ZAKŁADU, GOSPODARSTWA ITP.)?*
V 2001—XI 2007

* Zsumowano odsetki odpowiedzi: „bardzo poważnie się z tym liczę” i „raczej się z tym liczę” (TAK) oraz „nie, to mało prawdopodobne” i „raczej nie” (NIE). Pominęto „trudno powiedzieć”

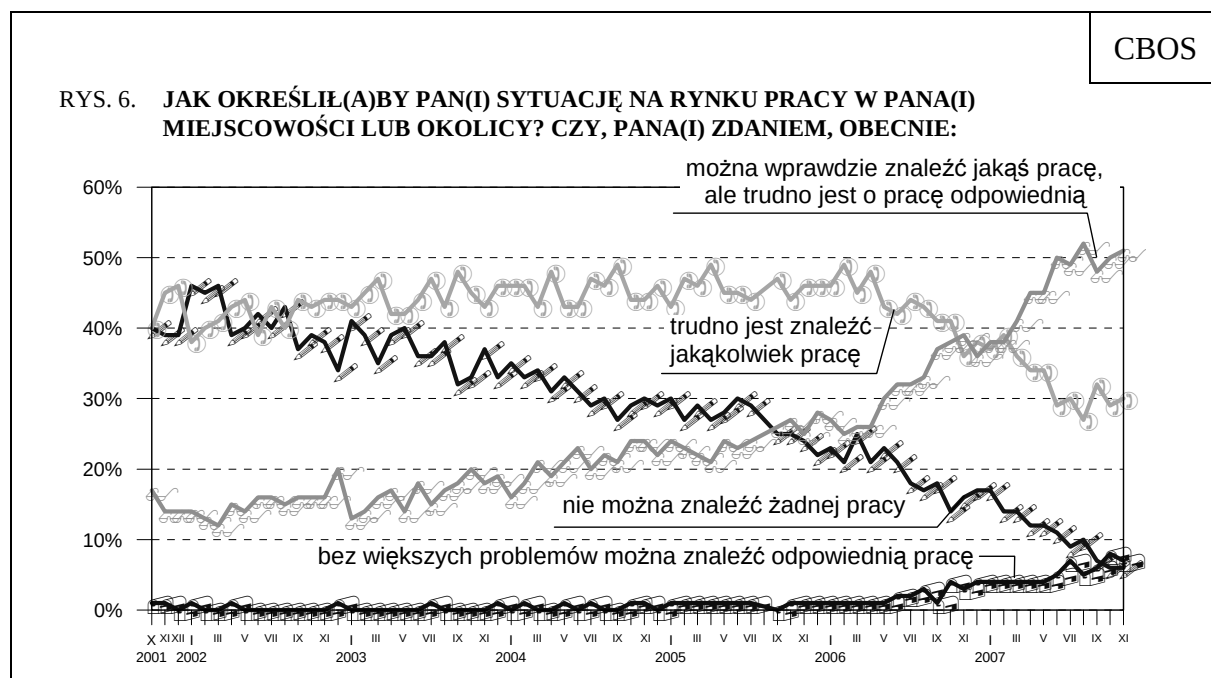
Uwaga: Pytanie zadawano respondentom mającym pracę, łącznie z rolnikami i osobami pomagającymi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego oraz pracującym na własny rachunek poza rolnictwem

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych przeważają wśród mających pracę osoby nieobawiające się jej utraty. Poczuciu bezpieczeństwa zatrudnienia sprzyja dobra sytuacja materialna gospodarstw domowych pracowników, wysokie dochody *per capita* oraz wysoka pozycja zawodowa. Nieco bardziej ustabilizowani zawodowo czują się mężczyźni niż kobiety. Najbardziej spokojni o swoje miejsce pracy są jednak rolnicy. Natomiast zagrożenie bezrobociem najczęściej odnotowujemy wśród robotników wykwalifikowanych, pracowników umysłowych niższego szczebla, osób żyjących w złych warunkach materialnych i mieszkających w małych miastach (do 20 tys. ludności).

Oceny **sytuacji panującej na lokalnych rynkach pracy** pozostały na niezmiennym poziomie. Nadal tylko nieliczni (7%) twierdzą, że w ich miejscu zamieszkania lub okolicy bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę, ale połowa badanych (51%) uważa, że jakieś zatrudnienie jest osiągalne. Niemal co trzeci ankietowany (30%) jest zdania, że na lokalnym rynku trudno jest o jakąkolwiek pracę, a sześciu na stu (6%) wyraża przekonanie, że nie ma tam żadnego zatrudnienia. W sumie jednak opinie pozytywne (58%) znacznie przeważają nad negatywnymi (36%).

Tabela 7

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań							
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2007							
	w procentach							
- bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	4	4	5	7	5	6	8	7
- można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	45	45	50	49	52	48	50	51
- trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	34	34	29	30	27	32	29	30
- nie można znaleźć żadnej pracy	12	12	11	9	10	7	6	6
Trudno powiedzieć	5	5	5	5	6	7	7	6

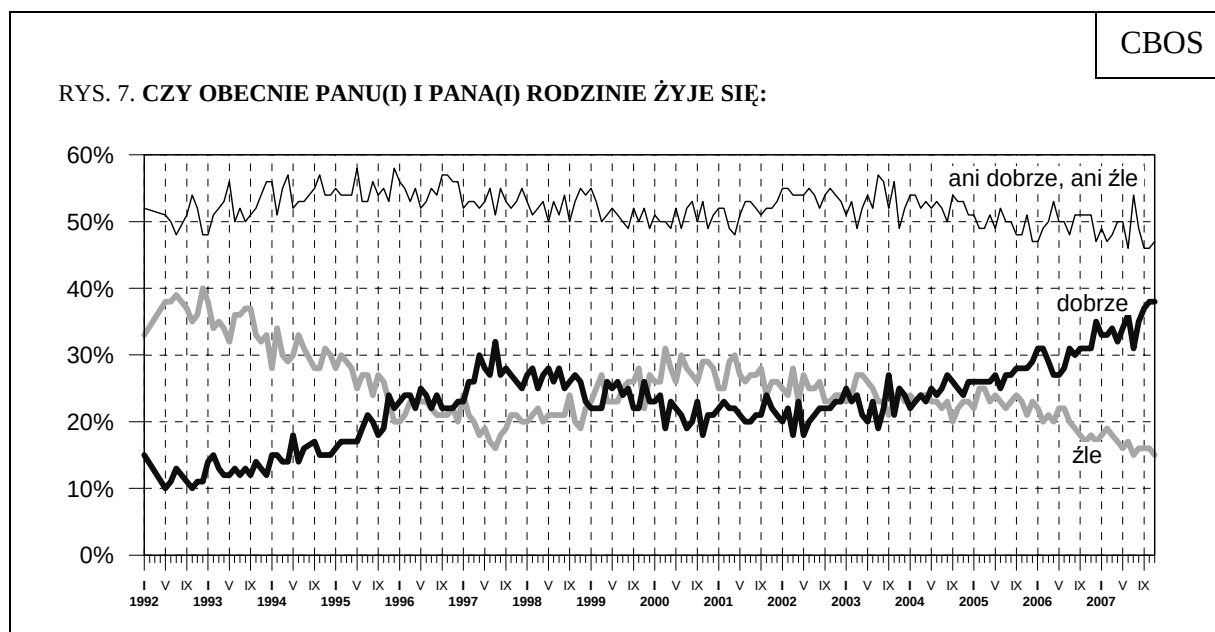
Pominięto „trudno powiedzieć”

Na trudności ze znalezieniem jakiegokolwiek pracy lub na jej całkowity brak w miejscu zamieszkania i okolicy badani wskazują tym częściej, w im mniejszej miejscowości mieszkają, im niższy jest poziom ich wykształcenia i dochodów oraz gorsze warunki materialne gospodarstw domowych, a także im są starsi. Nieco bardziej krytycznie oceniają tę sytuację także kobiety niż mężczyźni. Obraz lokalnego rynku pracy zależy również od pozycji zawodowej pracowników. Na szanse znalezienia pracy najczęściej wskazują pracownicy umysłowi niższego szczebla, osoby prowadzące działalność gospodarczą oraz robotnicy wykwalifikowani, natomiast na trudności w tym zakresie – rolnicy, ale też bezrobotni i renciści. Im wyższe wykształcenie badanych, większe dochody i lepsza sytuacja materialna oraz im młodszy wiek, a także większe miejsce ich zamieszkania, tym częstsze pozytywne oceny lokalnego rynku pracy (zob. tabele aneksowe).

Na niezmiennym poziomie pozostały opinie o tym, **jak się żyje badanym i ich rodzinom**. Niemal dwie piąte ankietowanych (38%) określa jakość życia rodziny jako dobrą, prawie połowa (47%) uznaje ją za przeciętną, a mniej więcej jedna siódma (15%) ocenia negatywnie.

Tabela 8

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2006		2007										
	w procentach												
- dobrze	31	35	33	33	34	32	34	36	31	35	37	38	38
- ani dobrze, ani źle	51	47	49	47	48	50	50	46	54	49	46	46	47
- źle	18	17	18	19	18	17	16	17	15	16	16	16	15
Trudno powiedzieć	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0

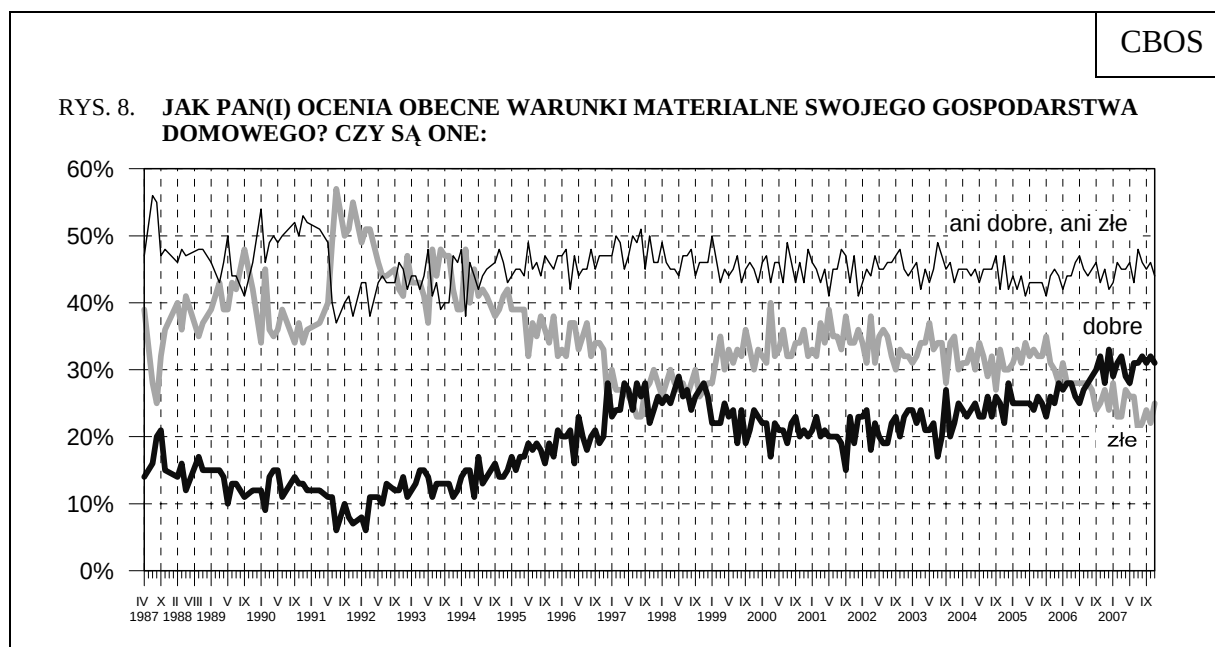
Pominięto „trudno powiedzieć”

Opinie na ten temat zależą od położenia społecznego badanych. Im wyższa ich pozycja społeczno-ekonomiczna i młodszy wiek, tym na ogół lepsze oceny poziomu życia. Do najbardziej zadowolonych należą osoby najlepiej sytuowane, z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji. Oceny poziomu życia rodzin są też tym lepsze, im większa miejscowość, w której mieszkają ankietowani. Natomiast najgorzej poziom życia rodziny oceniają badani żyjący w złych warunkach materialnych, renciści, emeryci, bezrobotni, respondenci z wykształceniem podstawowym oraz starsi (powyżej 54 roku życia).

Stabilne są opinie badanych o warunkach materialnych ich gospodarstw domowych. Nadal najwięcej osób (44%) określa te warunki jako przeciętne, niemal jedna trzecia (31%) ocenia je pozytywnie, a jedna czwarta (25%, wzrost o 3 punkty) negatywnie.

Tabela 9

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2006		2007										
	w procentach												
- dobre	28	33	29	31	32	29	28	31	31	32	31	32	31
- ani dobre, ani złe	45	42	43	46	45	45	46	43	48	46	45	46	44
- złe	27	24	28	23	23	27	26	26	21	22	24	22	25

Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?”, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

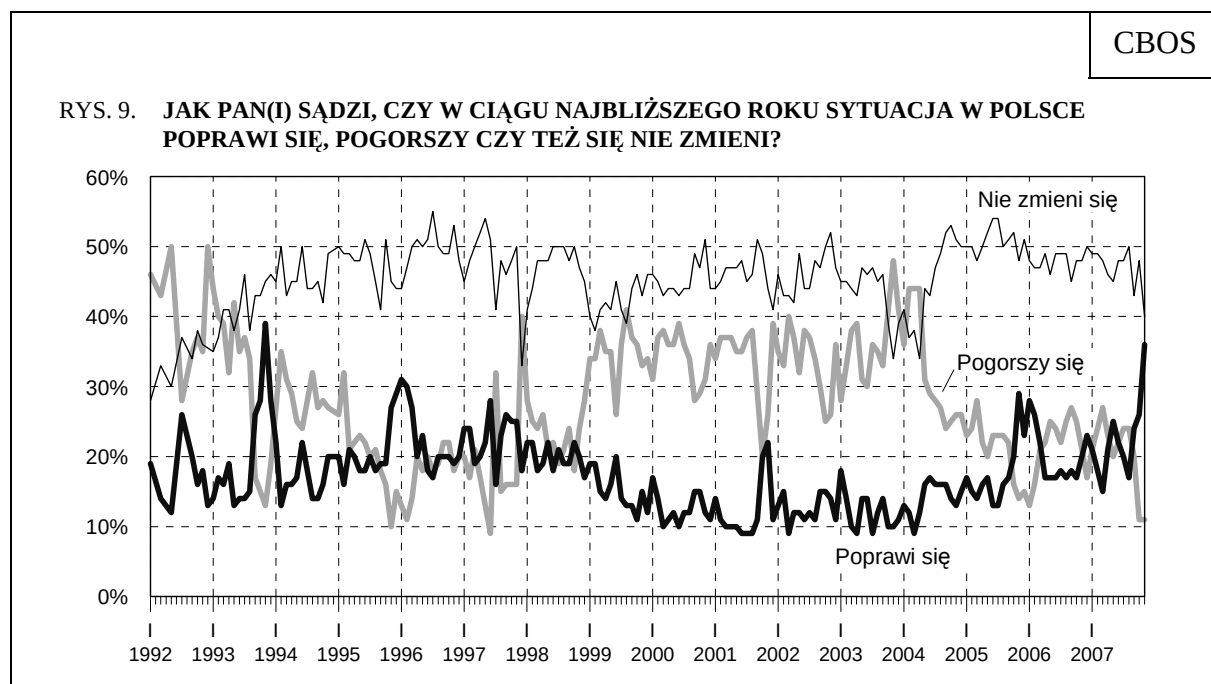
PRZEWIDYWANIA

Przewidywania dotyczące rozwoju sytuacji politycznej, gospodarczej, a także ogólnej sytuacji w kraju i jakości życia rodzin są obecnie najbardziej optymistyczne od pierwszej połowy lat dziewięćdziesiątych.

W listopadzie w stosunku do poprzedniego pomiaru poprawiły się przewidywania rozwoju **ogólnej sytuacji w kraju w najbliższym roku**. Ponad jedna trzecia ankietowanych (36%, wzrost o 10 punktów) spodziewa się poprawy, dwie piąte (40%, spadek o 8 punktów) sądzi, że nic się w kraju nie zmieni, i tylko co dziewięć (11%) obawia się zmian na gorsze.

Tabela 10

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2006		2007										
	w procentach												
Poprawi się	20	23	21	18	15	21	25	22	20	17	24	26	36
Nie zmieni się	48	50	49	49	48	46	45	48	48	50	43	48	40
Pogorszy się	21	17	21	24	27	23	20	22	24	24	20	11	11
Trudno powiedzieć	11	10	9	9	11	10	10	8	8	9	13	15	13

Pominięto „trudno powiedzieć”

W większości grup społeczno-demograficznych najczęstsze jest przekonanie, że w najbliższym roku sytuacja w Polsce się nie zmieni. Należy jednak zauważyć, że wśród osób młodych (poniżej 35 roku życia), mieszkających w dużych miastach (powyżej 100 tys. ludności), w grupie respondentów z wykształceniem średnim lub wyższym, najlepiej sytuowanych i dobrze oceniających warunki materialne swoich gospodarstw domowych, wśród uczniów i studentów oraz ankietowanych mających wysoką pozycję zawodową przeważają opinie, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w kraju się poprawi. Pogorszenie sytuacji przewidują przede wszystkim rolnicy, renciści, ludzie żyjący w złych warunkach materialnych (zob. tabele aneksowe).

W potencjalnych elektoratach zdecydowanie najwięcej optymistów jest wśród wyborców PO – ponad połowa z nich podziwia się w najbliższym roku zmian na lepsze. Osoby przewidujące poprawę przeważają również w elektoracie PSL. Sympatycy PiS i LiD najczęściej twierdzą, że sytuacja w Polsce się nie zmieni, jednak trzeba podkreślić, że w porównaniu z innymi grupami wśród wyborców PiS zdecydowanie wyższy od przeciętnego jest odsetek pesymistów, natomiast najniższy – optymistów.

Tabela 11

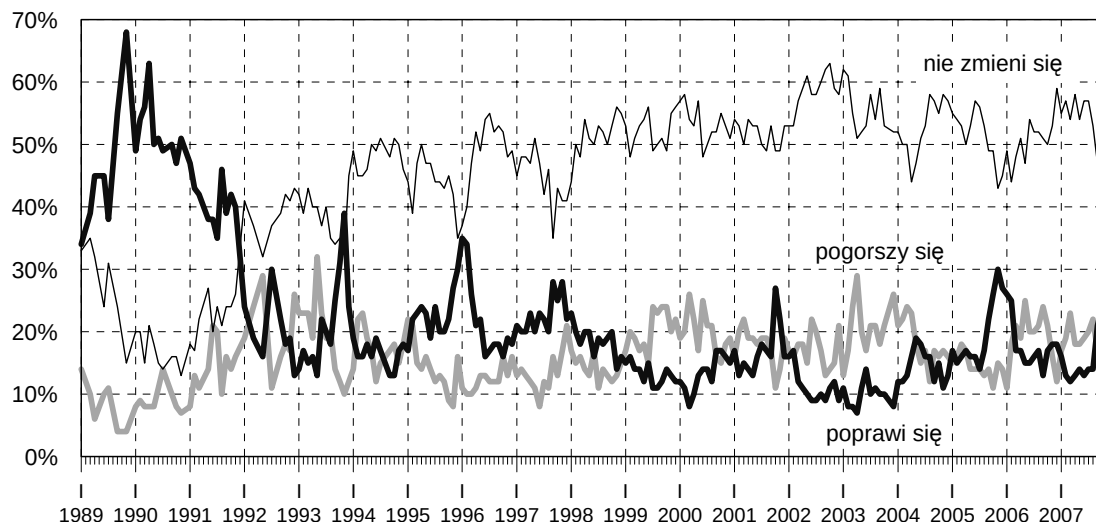
Potencjalne elektoraty*	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?			
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	57	30	5	8
PSL	43	31	11	15
Lewica i Demokraci	38	42	7	13
PiS	19	50	18	13
Niezdecydowani, na kogo głosować	24	44	15	17
Niezdecydowani, czy głosować	25	46	9	20
Niezamierzający głosować	22	45	20	13
* Wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych. Pominięto elektoraty nielicznie reprezentowane w badanej próbie				

Nastąpił także dalszy wzrost optymizmu w odniesieniu do rozwoju **sytuacji politycznej**. Największa grupa badanych (42%, wzrost o 18 punktów) oczekuje poprawy w życiu politycznym, prawie tyle samo osób (41%, spadek o 10 punktów) nie przewiduje zmian, a tylko co czternasty respondent (7%) spodziewa się pogorszenia.

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2006		2007										
	w procentach												
- poprawi się	18	18	16	13	12	13	14	13	14	14	21	24	42
- nie zmieni się	53	59	55	57	54	58	54	57	57	53	47	51	41
- pogorszy się	16	12	17	19	23	18	18	19	20	22	17	9	7
Trudno powiedzieć	13	11	12	11	11	11	14	11	9	11	14	16	10

RYS. 10. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W CIĄGU NAJBLIŻSZEGO ROKU SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE:

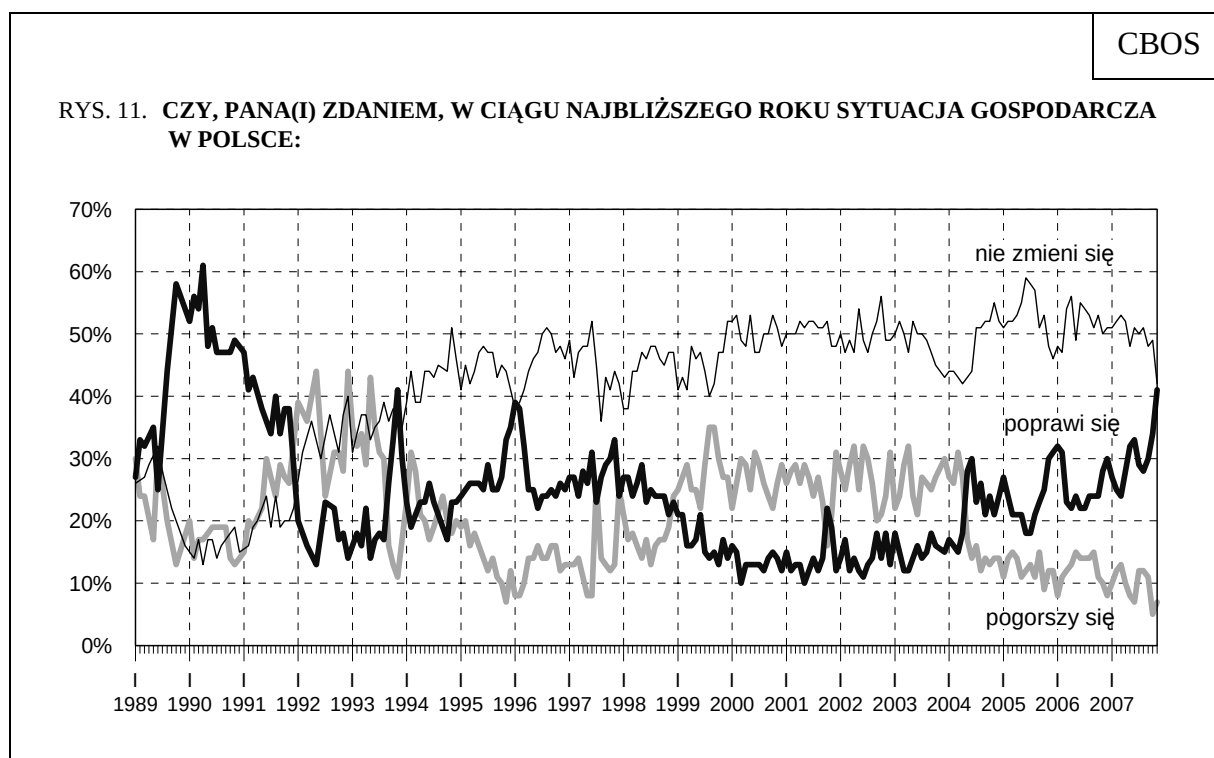
Pominięto „trudno powiedzieć”

Im młodszy wiek ankietowanych, wyższy poziom wykształcenia, większe miejsce zamieszkania oraz lepsza ich ocena własnej sytuacji materialnej, tym częściej wyrażane nadzieje na poprawę sytuacji politycznej w Polsce. Polepszenia klimatu politycznego spodziewa się też ponad połowa badanych należących do kadry kierowniczej i inteligencji, pracowników umysłowych niższego szczebla, uczniów i studentów, a także ankietowanych deklarujących poglądy lewicowe. Osoby powyżej 44 roku życia, mieszkańcy wsi, badani z wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym, respondenci gorzej sytuowani, emeryci, rolnicy i robotnicy niewykwalifikowani częściej niż pozostali wyrażają przekonanie, że w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce nie ulegnie zmianie. Znacząco wyższa od przeciętnej liczba pesymistów jest wśród rencistów i osób najbardziej zaangażowanych w życie religijne (zob. tabele aneksowe).

Poprawiły się przewidywania dotyczące **sytuacji gospodarczej**. Optymiści (41%, wzrost o 7 punktów) znacznie przeważają nad pesymistami (7%), a dwie piąte ankietowanych (42%, spadek o 7 punktów) nie oczekuje zmian w gospodarce.

Tabela 13

Tabela 15														
Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	
	2006		2007											
	w procentach													
- poprawi się	28	30	27	25	24	28	32	33	29	28	30	34	41	
- nie zmieni się	50	51	51	52	53	52	48	51	50	51	48	49	42	
- pogorszy się	10	8	10	12	13	10	8	7	12	12	11	5	7	
Trudno powiedzieć	12	11	11	11	10	10	12	9	9	9	11	12	10	

Pominięto „trudno powiedzieć”

Poprawy sytuacji gospodarczej spodziewają się częściej ludzie młodzi (poniżej 35 roku życia), lepiej wykształceni i dobrze sytuowani, mieszkańcy największych miast, pracownicy umysłowi niższego szczebla, osoby prowadzące działalność gospodarczą oraz uczniowie i studenci. Najwięcej obaw mają zaś robotnicy niewykwalifikowani i renciści (zob. tabele aneksowe).

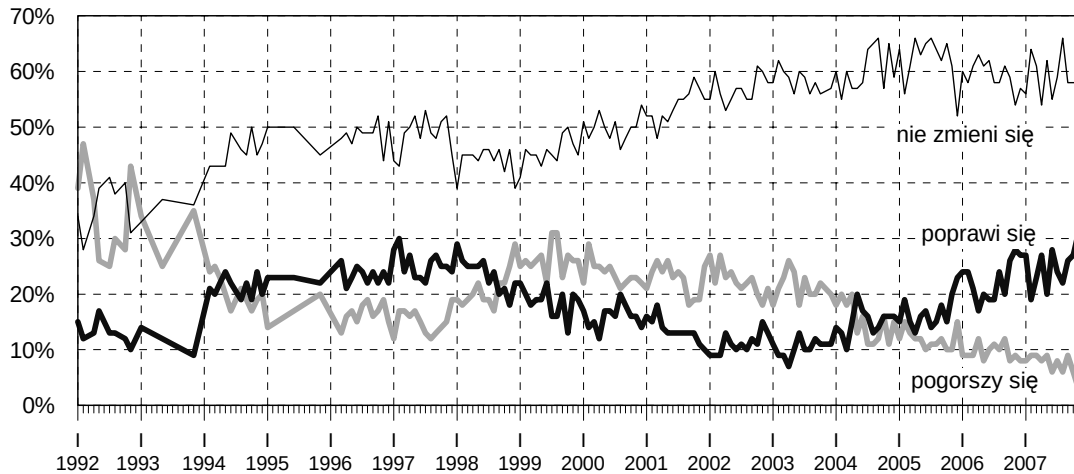
Minimalnie poprawiły się przewidywania dotyczące kondycji **zakładów pracy respondentów**. Spodziewający się poprawy (31%, wzrost o 4 punkty) w coraz większym stopniu przeważają nad tymi, którzy obawiają się pogorszenia sytuacji w swoim miejscu pracy (3%, spadek o 3 punkty). Na stałym poziomie pozostaje odsetek pracowników uważających, że kondycja ich zakładów nie ulegnie zmianie (58%).

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2006		2007										
	w procentach												
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)													
N=	458	468	427	426	431	415	435	413	478	421	400	719	437
- poprawi się	28	27	27	19	23	27	20	28	24	22	26	27	31
- pozostanie bez zmian	54	57	56	64	61	54	62	55	59	66	58	58	58
- pogorszy się	9	8	8	9	9	8	9	6	8	6	9	6	3
Trudno powiedzieć	9	8	8	8	7	11	9	10	9	6	7	9	8
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych													
- poprawi się	22	18	28	13	20	22	36	18	23	23	25	27	29
- pozostanie bez zmian	60	66	57	66	62	58	52	64	62	67	55	61	62
- pogorszy się	9	9	9	13	11	9	6	10	8	4	11	5	4
Trudno powiedzieć	9	6	7	7	7	11	5	8	7	5	8	7	4
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej													
- poprawi się	28	30	26	20	20	28	40	43	26	32	29	27	33
- pozostanie bez zmian	52	53	54	70	58	59	51	44	54	56	55	57	51
- pogorszy się	9	5	6	6	9	3	8	2	10	8	9	7	0
Trudno powiedzieć	11	13	14	4	12	11	1	11	10	4	7	8	15
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem													
- poprawi się	35	35	32	24	30	29	34	31	26	20	28	29	33
- pozostanie bez zmian	53	49	53	63	59	51	50	53	60	69	62	56	59
- pogorszy się	5	7	9	5	7	8	8	4	5	4	6	6	3
Trudno powiedzieć	7	9	6	6	5	12	8	12	9	6	4	9	6
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych													
- poprawi się	21	20	15	13	6	27	21	23	22	12	12	16	25
- pozostanie bez zmian	57	67	73	57	78	54	52	59	57	73	62	57	56
- pogorszy się	20	10	5	14	14	11	3	13	13	15	9	11	7
Trudno powiedzieć	2	2	6	16	2	8	23	4	7	0	18	16	12

CBOS

RYS. 12. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W CIĄGU NAJBLIŻSZEGO ROKU SYTUACJA W PANA(I) ZAKŁADZIE PRACY:

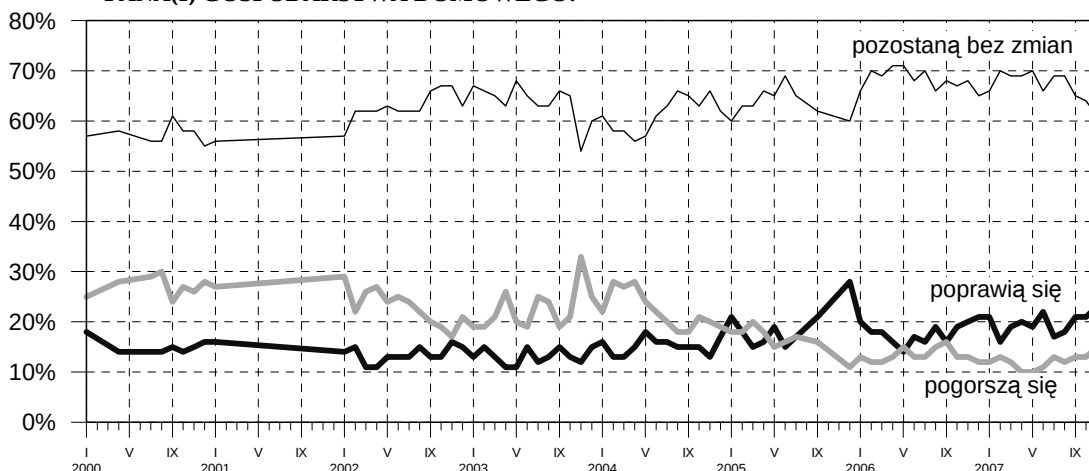

Pominięto „trudno powiedzieć”

Prawie nie zmieniły się przewidywania dotyczące **warunków materialnych własnych gospodarstw domowych**. Trzy piąte ankietowanych (61%, spadek o 3 punkty) jest zdania, że w ciągu najbliższego roku nie ulegną one zmianie, niespełna jedna czwarta (23%) liczy na ich poprawę, a mniej więcej co siódmy (15%) spodziewa się pogorszenia.

CBOS

RYS. 13. JAK PAN(I) SĄDZI, CZY W CIĄGU NAJBLIŻSZEGO ROKU WARUNKI MATERIALNE PANA(I) GOSPODARSTWA DOMOWEGO:

Pominięto „trudno powiedzieć”

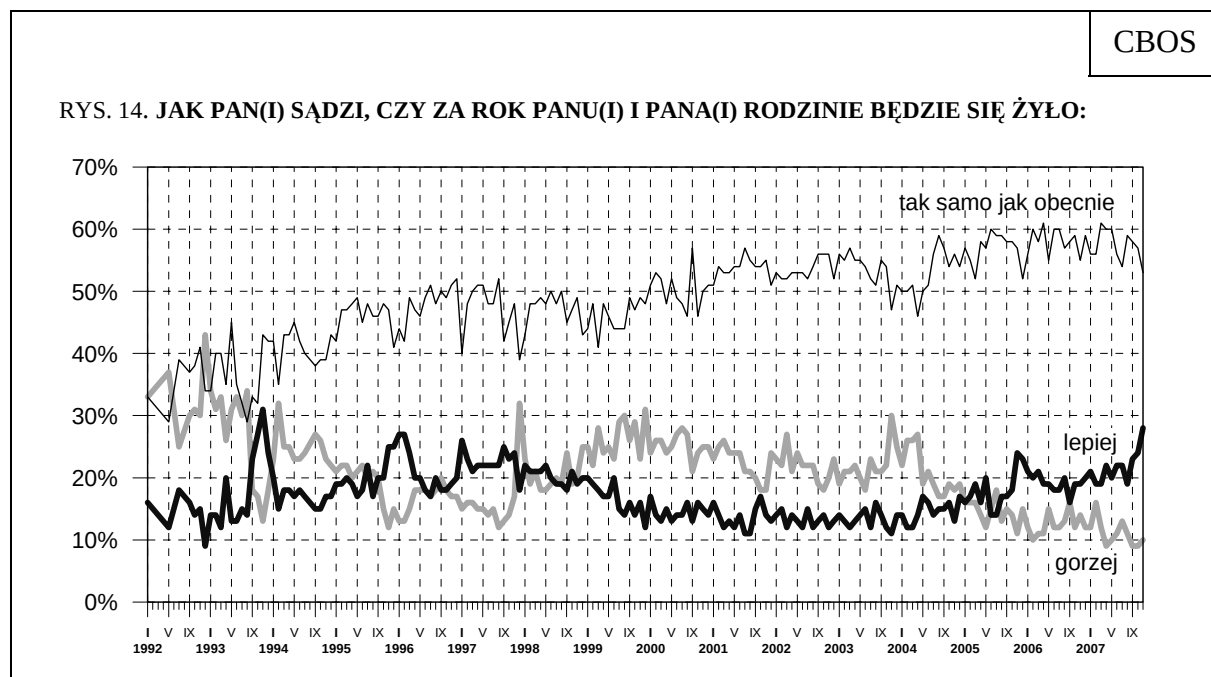
Tabela 15

Jak , Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2006		2007										
	w procentach												
- poprawią się	20	21	21	16	19	20	19	22	17	18	21	21	23
- pozostaną bez zmian	68	65	66	70	69	69	70	66	69	69	65	64	61
- pogorszą się	13	12	12	13	12	10	10	11	13	12	13	13	15
Trudno powiedzieć	1	2	1	1	0	1	1	1	1	1	1	2	1

Nieznacznie poprawiły się przewidywania dotyczące **poziomu życia** ankietowanych i ich rodzin. Trzeba jednak zaznaczyć, że są one najlepsze od ponad dziesięciu lat. Ponad połowa badanych (53%, spadek o 4 punkty) sądzi, że za rok będzie im się żyło tak samo jak teraz, więcej niż co czwarty (28%, wzrost o 4 punkty) spodziewa się poprawy i tylko co dziesiąty (10%) przewiduje pogorszenie.

Tabela 16

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2006		2007										
	w procentach												
- lepiej	19	20	21	19	19	22	20	22	22	19	23	24	28
- tak samo	55	59	56	56	61	60	60	56	54	59	58	57	53
- gorzej	14	12	12	16	12	9	10	11	13	11	9	9	10
Trudno powiedzieć	12	9	10	9	8	9	10	11	11	11	10	10	9

Pominięto „trudno powiedzieć”

Na poprawę jakości życia swoich rodzin liczą przede wszystkim badani najmłodszy, mający wysoką pozycję zawodową i wykształcenie, uczniowie i studenci, osoby dobrze oceniające swoje warunki materialne. Obniżenia poziomu życia spodziewają się renciści, emeryci, osoby starsze (powyżej 54 roku życia) i mające złą sytuację materialną (zob. tabele aneksowe).

Wyniki sondażu przeprowadzonego niespełna miesiąc po wyborach wykazały bardzo dużą poprawę ocen ogólnej sytuacji w kraju oraz sytuacji politycznej. Już miesiąc wcześniej, po samorozwiązaniu parlamentu, przybyło osób spodziewających się zmian na lepsze, obecnie zaś ich liczba jeszcze wzrosła. Wyraźnie poprawiły się przewidywania dotyczące ogólnej sytuacji w kraju, sytuacji politycznej i gospodarczej, a także – choć w mniejszym stopniu – kondycji zakładów pracy i poziomu życia. Nieco zwiększyło się również poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia. Nowy rząd obdarzony został dużym kredytem zaufania, co potwierdzają bardzo dobre nastroje społeczne po ogłoszeniu wyników wyborów. Rozbudzone nadzieje społeczne stanowią jednak ogromne wyzwanie.

Opracowała
Joanna SZCZEPAŃSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza
w dobrym czy też w złym kierunku?

(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	29	24	862
Płeć				
Mężczyźni	50	28	22	406
Kobiety	45	30	26	455
Wiek				
18-24 lat	56	31	13	125
25-34	55	22	23	158
35-44	46	32	23	127
45-54	45	28	27	162
55-64	43	31	26	143
65 lat i więcej	39	31	30	146
Miejsce zamieszkania				
Wieś	38	33	29	326
Miasto do 20 tys.	52	21	27	114
20-100 tys.	51	26	22	168
101-500 tys.	55	26	19	134
501 tys.i więcej mieszk.	53	31	16	120
Wykształcenie				
Podstawowe	37	33	29	234
Zasadnicze zawodowe	41	32	27	221
Średnie	51	29	20	288
Wyższe	69	14	18	118
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	68	15	17	53
Prac.umysł.niż.szczebła	58	21	20	72
Pracownicy fiz.- umysł.	54	25	21	67
Robotnicy wykwalifikowani	52	24	24	83
Robotnicy niewykwalifik.	50	27	24	49
Rolnicy	31	33	35	46
Pracujący na własny rach.	58	26	17	43
Bierni zawodowo				
Renciści	30	34	36	64
Emeryci	43	29	27	204
Uczniowie i studenci	54	27	19	59
Bezrobotni	39	41	20	75
Gospodynie domowe i inni	36	42	22	45
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	56	22	22	122
spółce właścicieli	51	25	24	58
prywatnych i państwa	57	25	18	199
sekt. pryw. poza rolnict.	31	31	38	52
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	41	37	22	56
301-500	43	30	27	115
501-900	45	32	23	188
901-1200	59	24	17	98
Powyżej 1200 zł	60	17	24	101
Ocena własnych war. mater.				
Złe	34	39	28	213
Średnie	45	28	27	383
Dobre	61	22	17	265
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	32	37	31	51
Raz w tygodniu	47	25	27	422
1-2 razy w miesiącu	45	34	21	152
Kilka razy w roku	52	29	19	137
W ogóle nie uczestniczy	51	30	19	99
Poglądy polityczne				
Lewica	58	26	16	118
Centrum	48	26	26	227
Prawica	55	25	20	302
Trudno powiedzieć	29	38	32	214

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację polityczną** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	45	32	7	863
Płeć					
Mężczyźni	19	47	28	6	408
Kobiety	13	43	35	9	455
Wiek					
18-24 lat	24	35	36	5	125
25-34	11	47	34	9	158
35-44	22	44	29	5	129
45-54	14	51	31	4	162
55-64	13	46	34	7	143
65 lat i więcej	16	43	29	13	146
Miejsce zamieszkania					
Wieś	11	46	33	9	326
Miasto do 20 tys.	21	47	25	7	114
20-100 tys.	18	43	34	5	168
101-500 tys.	18	43	35	4	134
501 tys. i więcej mieszk.	19	43	29	8	121
Wykształcenie					
Podstawowe	10	43	35	12	234
Zasadnicze zawodowe	13	46	35	6	221
Średnie	21	41	34	4	290
Wyższe	21	55	17	7	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	25	46	23	6	53
Prac. umysł. niż. szczebla	24	47	21	7	74
Pracownicy fiz.- umysł.	17	39	37	7	67
Robotnicy wykwalifikowani	17	46	35	2	83
Robotnicy niewykwalifik.	9	57	29	5	49
Rolnicy	8	58	21	14	46
Pracujący na własny rach.	13	48	37	2	43
Bierni zawodowo					
Renciści	13	36	42	10	64
Emeryci	12	47	32	10	204
Uczniowie i studenci	25	31	35	8	59
Bezrobotni	17	50	28	5	75
Gospodynie domowe i inni	20	31	41	8	45
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	23	45	28	4	123
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	20	46	27	7	58
sekt. pryw. poza rolnict.	14	47	35	5	199
prywatnym gosp. rolnym	7	61	21	12	52
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	9	46	36	9	56
301-500	17	43	36	4	115
501-900	11	44	36	9	188
901-1200	21	45	29	5	98
Powyżej 1200 zł	22	47	25	6	102
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	46	35	7	213
Średnie	15	48	31	7	383
Dobre	22	39	31	8	267
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	20	35	31	14	51
Raz w tygodniu	15	48	30	7	422
1-2 razy w miesiącu	16	45	31	8	152
Kilka razy w roku	16	43	36	4	138
W ogóle nie uczestniczy	18	37	36	9	99
Poglądy polityczne					
Lewica	22	46	27	5	120
Centrum	16	45	34	5	227
Prawica	17	47	29	6	302
Trudno powiedzieć	11	40	36	13	214

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację gospodarczą** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	41	22	4	863
Płeć					
Mężczyźni	42	37	19	2	408
Kobiety	25	45	24	6	455
Wiek					
18-24 lat	36	37	21	6	125
25-34	35	44	16	5	158
35-44	44	31	22	3	129
45-54	29	43	26	2	162
55-64	29	43	25	3	143
65 lat i więcej	27	48	19	6	146
Miejsce zamieszkania					
Wieś	23	44	27	6	326
Miasto do 20 tys.	37	46	13	3	114
20-100 tys.	38	41	18	3	168
101-500 tys.	38	35	24	3	134
501 tys. i więcej mieszk.	44	37	17	2	121
Wykształcenie					
Podstawowe	22	46	26	6	234
Zasadnicze zawodowe	29	45	24	3	221
Średnie	38	38	20	4	290
Wyższe	52	35	12	1	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	62	25	14	0	53
Prac. umysł. niż. szczebla	46	32	18	4	74
Pracownicy fiz.- umysł.	33	53	12	2	67
Robotnicy wykwalifikowani	38	41	21	1	83
Robotnicy niewykwalifik.	22	47	29	3	49
Rolnicy	29	34	26	11	46
Pracujący na własny rach.	50	31	18	2	43
Bierni zawodowo					
Renciści	20	45	31	4	64
Emeryci	27	49	20	4	204
Uczniowie i studenci	22	50	19	8	59
Bezrobotni	29	33	33	5	75
Gospodynie domowe i inni	37	35	21	7	45
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	43	32	22	2	123
spółce właścicieli	41	39	16	4	58
prywatnych i państwa	39	42	17	2	199
sekt. pryw. poza rolnict.	29	32	29	11	52
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	19	33	45	3	56
301-500	28	41	29	2	115
501-900	28	46	21	5	188
901-1200	39	46	12	3	98
Powyżej 1200 zł	52	32	13	2	102
Ocena własnych war. mater.					
Złe	24	40	32	4	213
Średnie	30	45	22	3	383
Dobre	45	37	13	6	267
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	31	49	15	5	51
Raz w tygodniu	33	42	21	3	422
1-2 razy w miesiącu	30	40	23	7	152
Kilka razy w roku	33	40	25	3	138
W ogóle nie uczestniczy	41	37	20	3	99
Poglądy polityczne					
Lewica	34	48	16	3	120
Centrum	34	40	24	2	227
Prawica	43	37	17	3	302
Trudno powiedzieć	17	46	28	8	214

Tabela 4. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?**
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	31	13	1	436
Płeć					
Mężczyźni	63	27	9	1	243
Kobiety	45	36	17	2	193
Wiek					
18-24 lat	73	14	8	4	55
25-34	65	29	6	1	124
35-44	54	27	17	1	104
45-54	41	43	15	0	113
55-64	42	37	18	3	36
65 lat i więcej	32	18	37	13	5
Miejsce zamieszkania					
Wieś	50	31	17	2	159
Miasto do 20 tys.	56	36	3	4	57
20-100 tys.	54	29	16	1	85
101-500 tys.	58	38	3	0	64
501 tys.i więcej mieszk.	63	21	16	0	71
Wykształcenie					
Podstawowe	42	42	12	5	50
Zasadnicze zawodowe	55	29	15	1	116
Średnie	53	32	15	1	176
Wyższe	66	26	7	1	94
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	72	23	6	0	53
Prac.umysł.niż.szczebla	56	30	12	2	73
Pracownicy fiz.- umysł.	59	27	12	2	65
Robotnicy wykwalifikowani	63	28	9	0	82
Robotnicy niewykwalifik.	57	31	12	0	44
Rolnicy	18	39	40	3	45
Pracujący na własny rach.	56	38	6	0	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	55	27	17	0	119
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	66	28	4	2	54
sekt. pryw. poza rolnict.	61	32	6	1	195
prywatnym gosp. rolnym	19	39	40	2	47
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	28	45	27	0	25
301-500	52	32	16	0	53
501-900	64	25	10	1	77
901-1200	58	35	7	0	51
Powyżej 1200 zł	64	25	9	2	66
Ocena własnych war. mater.					
Złe	41	31	27	1	74
Średnie	43	42	13	2	186
Dobre	74	19	6	1	176
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	35	42	19	4	15
Raz w tygodniu	56	31	12	1	188
1-2 razy w miesiącu	52	28	18	3	91
Kilka razy w roku	56	32	11	1	88
W ogóle nie uczestniczy	61	30	9	0	53
Poglądy polityczne					
Lewica	60	30	10	0	69
Centrum	53	34	12	1	133
Prawica	60	27	12	1	151
Trudno powiedzieć	45	34	16	4	83

Tabela 5. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy
(np. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu,
gospodarstwa itp.)?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	72	6	429
Płeć				
Mężczyźni	20	74	6	240
Kobiety	25	70	6	189
Wiek				
18-24 lat	22	71	7	52
25-34	23	70	7	126
35-44	21	73	6	104
45-54	23	73	4	111
55-64	22	78	0	32
65 lat i więcej	0	56	44	3
Miejsce zamieszkania				
Wies	17	77	6	159
Miasto do 20 tys.	31	65	4	49
20-100 tys.	24	69	7	85
101-500 tys.	29	68	4	64
501 tys.i więcej mieszk.	18	74	7	72
Wykształcenie				
Podstawowe	21	76	3	48
Zasadnicze zawodowe	18	75	7	114
Średnie	25	68	7	175
Wyższe	22	74	4	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	16	80	4	52
Prac.umysł.niż.szczegła	28	66	7	72
Pracownicy fiz.- umysł.	23	69	9	65
Robotnicy wykwalifikowani	31	65	4	82
Robotnicy niewykwalifik.	21	77	2	45
Rolnicy	2	91	7	45
Pracujący na własny rach.	18	76	5	42
Bierni zawodowo				
Renciści	0	100	0	3
Emeryci	41	34	25	5
Uczniowie i studenci	0	74	26	6
Bezrobotni	100	0	0	2
Gospodynie domowe i inni	47	53	0	10
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	18	76	6	118
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	23	70	7	53
sekt. pryw. poza rolnict.	28	69	3	194
prywatnym gosp. rolnym	2	92	6	47
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	34	62	4	25
301-500	29	71	0	52
501-900	26	69	5	77
901-1200	26	73	1	50
Powyżej 1200 zł	19	77	4	62
Ocena własnych war. mater.				
Złe	31	61	8	65
Średnie	21	74	5	185
Dobre	20	75	6	179
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	19	77	4	15
Raz w tygodniu	20	73	7	181
1-2 razy w miesiącu	25	70	5	90
Kilka razy w roku	19	76	5	89
W ogóle nie uczestniczy	30	67	4	51
Poglądy polityczne				
Lewica	23	74	3	67
Centrum	25	69	6	128
Prawica	15	79	6	151
Trudno powiedzieć	29	64	7	83

Tabela 6. Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy?
Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie: 1 - bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę; 2 - można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią; 3 - trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę; 4 - nie można znaleźć żadnej pracy

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	7	51	30	6	6	863
Płeć						
Mężczyźni	8	54	27	7	5	408
Kobiety	6	49	32	6	8	455
Wiek						
18-24 lat	10	58	24	4	3	125
25-34	11	57	26	3	3	158
35-44	5	58	28	6	3	129
45-54	7	51	32	6	5	162
55-64	4	46	33	10	7	143
65 lat i więcej	2	38	34	9	17	146
Miejsce zamieszkania						
Wieś	4	39	40	12	5	326
Miasto do 20 tys.	1	46	42	4	7	114
20-100 tys.	10	52	24	3	10	168
101-500 tys.	7	64	21	2	6	134
501 tys.i więcej mieszk.	13	74	8	0	5	121
Wykształcenie						
Podstawowe	4	38	37	8	12	234
Zasadnicze zawodowe	8	47	34	7	4	221
Średnie	6	59	25	6	4	290
Wyższe	10	66	15	3	6	118
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier.,inteligencja	8	63	16	4	9	53
Prac.umysł.niż.szczebla	14	68	14	3	1	74
Pracownicy fiz.- umysł.	5	58	28	7	2	67
Robotnicy wykwalifikowani	14	64	16	3	2	83
Robotnicy niewykwalifik.	10	42	42	4	2	49
Rolnicy	0	35	42	20	3	46
Pracujący na własny rach.	12	68	17	0	3	43
Bierni zawodowo						
Renciści	7	31	39	5	18	64
Emeryci	2	45	34	8	12	204
Uczniowie i studenci	7	62	25	2	5	59
Bezrobotni	2	35	48	12	3	75
Gospodynie domowe i inni	5	56	28	4	7	45
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	10	62	20	4	4	123
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	11	66	15	5	2	58
sekt. pryw. poza rolnict.	12	60	22	3	3	199
prywatnym gosp. rolnym	0	36	44	18	2	52
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	3	41	37	19	0	56
301-500	4	49	37	4	5	115
501-900	6	51	30	5	8	188
901-1200	4	57	28	6	6	98
Powyżej 1200 zł	9	56	22	3	11	102
Ocena własnych war. mater.						
Złe	4	44	36	9	8	213
Średnie	5	48	33	7	6	383
Dobre	10	61	20	3	5	267
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	4	35	38	8	14	51
Raz w tygodniu	4	50	32	7	6	422
1-2 razy w miesiącu	5	51	31	6	7	152
Kilka razy w roku	12	58	25	4	2	138
W ogóle nie uczestniczy	12	54	22	5	7	99
Poglądy polityczne						
Lewica	9	54	23	5	9	120
Centrum	7	54	31	4	4	227
Prawica	8	53	29	6	4	302
Trudno powiedzieć	3	44	33	10	10	214

Tabela 7. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	40	11	13	862
Płeć					
Mężczyźni	37	39	11	12	406
Kobiety	34	41	12	13	455
Wiek					
18-24 lat	46	35	9	11	125
25-34	42	38	9	11	158
35-44	33	41	13	13	127
45-54	31	47	12	10	162
55-64	33	42	12	12	143
65 lat i więcej	30	35	13	22	146
Miejsce zamieszkania					
Wieś	29	39	16	17	326
Miasto do 20 tys.	44	39	8	10	114
20-100 tys.	31	43	13	12	168
101-500 tys.	42	40	8	9	134
501 tys.i więcej mieszk.	43	41	6	11	120
Wykształcenie					
Podstawowe	29	38	14	19	234
Zasadnicze zawodowe	30	42	13	15	221
Średnie	40	37	12	10	288
Wyższe	47	46	3	5	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	53	41	2	4	53
Prac.umysł.niż.szczebla	48	39	8	5	72
Pracownicy fiz.- umysł.	39	44	8	9	67
Robotnicy wykwalifikowani	32	48	11	10	83
Robotnicy niewykwalifik.	35	44	16	5	49
Rolnicy	23	28	27	22	46
Pracujący na własny rach.	42	43	2	12	43
Bierni zawodowo					
Renciści	28	35	20	17	64
Emeryci	30	40	13	17	204
Uczniowie i studenci	46	39	5	10	59
Bezrobotni	37	37	11	15	75
Gospodynie domowe i inni	24	40	14	22	45
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	38	52	6	5	122
spółce właścicieli	38	49	4	9	58
prywatnych i państwa	45	36	10	9	199
sekt. pryw. poza rolnict.	22	34	25	19	52
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	25	43	20	12	56
301-500	36	44	14	6	115
501-900	31	44	11	13	188
901-1200	46	39	6	9	98
Powyżej 1200 zł	45	44	7	4	101
Ocena własnych war. mater.					
Złe	19	47	17	17	213
Średnie	35	41	12	12	383
Dobre	50	33	7	11	265
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	49	11	12	51
Raz w tygodniu	34	40	12	14	422
1-2 razy w miesiącu	36	36	14	15	152
Kilka razy w roku	41	38	10	10	137
W ogóle nie uczestniczy	37	45	8	11	99
Poglądy polityczne					
Lewica	36	46	7	11	118
Centrum	43	41	8	8	227
Prawica	37	41	12	11	302
Trudno powiedzieć	26	35	17	22	214

Tabela 8. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja polityczna** w Polsce:

(%)

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	41	7	10	863
Płeć					
Mężczyźni	43	41	7	9	408
Kobiety	41	41	7	11	455
Wiek					
18-24 lat	53	38	3	6	125
25-34	47	37	6	10	158
35-44	44	40	6	9	129
45-54	38	46	10	6	162
55-64	38	43	7	11	143
65 lat i więcej	30	42	10	18	146
Miejsce zamieszkania					
Wieś	35	45	6	13	326
Miasto do 20 tys.	41	40	9	11	114
20-100 tys.	42	39	10	9	168
101-500 tys.	49	39	7	6	134
501 tys.i więcej mieszk.	53	35	7	5	121
Wykształcenie					
Podstawowe	35	42	6	16	234
Zasadnicze zawodowe	37	48	7	8	221
Średnie	45	38	10	7	290
Wyższe	57	33	3	7	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	51	39	3	7	53
Prac.umysł.niż.szczebla	54	37	5	4	74
Pracownicy fiz.- umysł.	46	43	6	5	67
Robotnicy wykwalifikowani	42	44	9	5	83
Robotnicy niewykwalifik.	33	57	8	2	49
Rolnicy	29	55	2	15	46
Pracujący na własny rach.	48	37	2	14	43
Bierni zawodowo					
Renciści	38	34	15	13	64
Emeryci	32	44	9	15	204
Uczniowie i studenci	54	36	5	5	59
Bezrobotni	45	37	9	9	75
Gospodynie domowe i inni	51	25	7	17	45
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	43	45	8	4	123
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	40	42	2	16	58
sekt. pryw. poza rolnict.	49	39	7	6	199
prywatnym gosp. rolnym	31	54	1	13	52
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	38	49	8	5	56
301-500	40	48	8	5	115
501-900	37	47	7	9	188
901-1200	48	36	6	11	98
Powyżej 1200 zł	46	36	7	10	102
Ocena własnych war. mater.					
Złe	34	48	9	9	213
Średnie	35	44	9	12	383
Dobre	57	30	4	8	267
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	34	39	13	13	51
Raz w tygodniu	38	43	7	12	422
1-2 razy w miesiącu	48	39	7	6	152
Kilka razy w roku	48	38	7	6	138
W ogóle nie uczestniczy	43	41	8	8	99
Poglądy polityczne					
Lewica	54	38	6	3	120
Centrum	44	41	5	11	227
Prawica	42	41	10	7	302
Trudno powiedzieć	32	43	8	18	214

Tabela 9. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja gospodarcza** w Polsce:

(%)

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	42	7	10	863
Płeć					
Mężczyźni	40	45	6	9	408
Kobiety	42	40	7	11	455
Wiek					
18-24 lat	53	30	5	13	125
25-34	51	36	4	9	158
35-44	41	43	5	11	129
45-54	32	54	8	6	162
55-64	40	43	10	8	143
65 lat i więcej	31	47	8	15	146
Miejsce zamieszkania					
Wieś	33	45	7	14	326
Miasto do 20 tys.	45	44	4	7	114
20-100 tys.	40	44	8	9	168
101-500 tys.	45	42	7	7	134
501 tys. i więcej mieszk.	57	32	5	6	121
Wykształcenie					
Podstawowe	32	46	5	17	234
Zasadnicze zawodowe	35	47	9	9	221
Średnie	47	38	7	8	290
Wyższe	57	37	5	2	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	47	45	6	3	53
Prac. umysł. niż. szczebla	59	31	5	5	74
Pracownicy fiz.- umysł.	40	46	4	10	67
Robotnicy wykwalifikowani	42	51	4	3	83
Robotnicy niewykwalifik.	29	53	13	5	49
Rolnicy	23	54	5	18	46
Pracujący na własny rach.	54	31	4	10	43
Bierni zawodowo					
Renciści	36	40	12	11	64
Emeryci	33	46	8	12	204
Uczniowie i studenci	53	27	3	17	59
Bezrobotni	42	40	6	12	75
Gospodynie domowe i inni	49	35	6	11	45
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	45	44	7	3	123
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	47	41	2	11	58
sekt. pryw. poza rolnict.	46	41	6	7	199
prywatnym gosp. rolnym	28	52	4	16	52
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	37	46	6	11	56
301-500	41	50	4	6	115
501-900	35	49	8	9	188
901-1200	51	36	3	10	98
Powyżej 1200 zł	50	40	5	5	102
Ocena własnych war. mater.					
Złe	34	50	8	8	213
Średnie	36	46	8	10	383
Dobre	54	31	4	11	267
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	36	40	12	12	51
Raz w tygodniu	40	43	6	12	422
1-2 razy w miesiącu	40	41	9	11	152
Kilka razy w roku	44	44	6	6	138
W ogóle nie uczestniczy	48	40	6	6	99
Poglądy polityczne					
Lewica	46	46	5	3	120
Centrum	45	40	6	9	227
Prawica	44	42	7	7	302
Trudno powiedzieć	30	45	7	18	214

Tabela 10. Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:

	(%)				Liczba osób
	lepiej	tak samo jak obecnie	gorzej	Trudno powiedzieć	
Ogółem	28	53	10	9	863
Płeć					
Mężczyźni	29	51	9	11	408
Kobiety	26	55	12	7	455
Wiek					
18-24 lat	50	38	5	7	125
25-34	35	47	6	12	158
35-44	34	51	7	9	129
45-54	25	56	10	8	162
55-64	11	66	17	6	143
65 lat i więcej	15	59	17	10	146
Miejsce zamieszkania					
Wieś	22	56	9	14	326
Miasto do 20 tys.	33	56	8	2	114
20-100 tys.	29	49	13	9	168
101-500 tys.	28	54	9	9	134
501 tys.i więcej mieszk.	36	49	13	2	121
Wykształcenie					
Podstawowe	22	54	11	13	234
Zasadnicze zawodowe	26	53	11	11	221
Średnie	30	51	12	6	290
Wyższe	35	58	3	4	118
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	39	57	1	3	53
Prac.umysł.niż.szczebła	36	46	9	9	74
Pracownicy fiz.- umysł.	32	53	6	9	67
Robotnicy wykwalifikowani	34	55	4	6	83
Robotnicy niewykwalifik.	20	63	6	11	49
Rolnicy	24	50	12	14	46
Pracujący na własny rach.	42	40	6	13	43
Bierni zawodowo					
Renciści	24	46	26	4	64
Emeryci	11	63	17	8	204
Uczniowie i studenci	42	44	7	8	59
Bezrobotni	30	51	6	13	75
Gospodynie domowe i inni	37	45	7	11	45
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	24	63	6	8	123
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	33	49	10	8	58
sekt. pryw. poza rolnict.	41	46	5	9	199
prywatnym gosp. rolnym	22	53	10	15	52
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	26	46	10	17	56
301-500	31	53	10	6	115
501-900	22	56	16	6	188
901-1200	28	56	11	5	98
Powyżej 1200 zł	33	51	6	10	102
Ocena własnych war. mater.					
Złe	17	52	22	9	213
Średnie	26	56	10	7	383
Dobre	38	50	1	11	267
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	20	57	14	9	51
Raz w tygodniu	26	53	12	10	422
1-2 razy w miesiącu	24	54	11	12	152
Kilka razy w roku	36	50	8	7	138
W ogóle nie uczestniczy	36	56	5	3	99
Poglądy polityczne					
Lewica	31	53	8	8	120
Centrum	29	54	8	8	227
Prawica	32	50	12	6	302
Trudno powiedzieć	19	57	12	13	214